

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Opas hyvinvointialueiden investointisuunnitelman laadintaan – päivitykset 6.10.2025

10.10.2025

Finanssineuvos Antto Korhonen

Johtava erityisasiantuntija Juri Matinheikki

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

Valtiovarainministeriö

Hyvinvointialueiden investointien ohjausta selvittäneen työryhmän ehdotukset 3.2.2025

1. Kustannusvaikuttavuusanalyysin ohjeen laadinta keväällä 2025
2. Muutosehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämislakeihin
3. Investointisuunnitelma- ja lainanottovaltuustietojen raportoinnin vienti Valtiokonttorin tietopalveluun
4. Investointisuunnitelmien toimitusaikataulun muutos

Hyvinvointialueiden
tehtävät ja toiminta

Hyvinvointialueiden
talous

Hyvinvointialueiden
rahoitus

Lisärahoitus

Talousarvio ja -
suunnitelma

Investoinnit

Talousraportointi

Hyvinvointialueiden
neuvottelut

Investointien suunnittelu ja lainanottovaltuus

Hyvinvointialueen on laadittava vuosittain investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Esimerkiksi vuosia 2027–2030 koskeva investointisuunnitelma on laadittava vuoden 2025 loppuun mennessä.

Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen osasuunnitelmista. Suunnitelman on sisällettävä tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista kuten vuokrasopimuksista. Lisäksi sen on sisällettävä tiedot toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista.

[Opas hyvinvointialueiden investointisuunnitelman laadintaan \(6.10.2025\)](#) PDF 323kB

[Investointioppaan liite 1 täyttöohje](#) PDF 145kB

[Investointioppaan liite 2a esitöetty taulukko](#)

[Investointioppaan liite 2b esitöetty taulukko sv](#)

[Investointioppaan liite 2c investointisuunnitelman tekstiosan mallipohja](#)

[Investointioppaan liite 3 muistio](#) PDF 202kB

[Investointioppaan liite 4 mallipohja kustannusvaikuttavuusanalyysi](#) PDF 217kB

[Investointioppaan liite 5 ohjeita kustannusvaikuttavuusanalyysiin](#) PDF 382kB

[Investointioppaan liite 6 usein kysytyt kysymykset investointioppaasta \(29.4.2025\)](#) PDF 217kB

[Investointien ohjausta selvittäneen työryhmän loppuraportti \(3.2.2025\)](#) PDF 382kB

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma, 20.6.2023

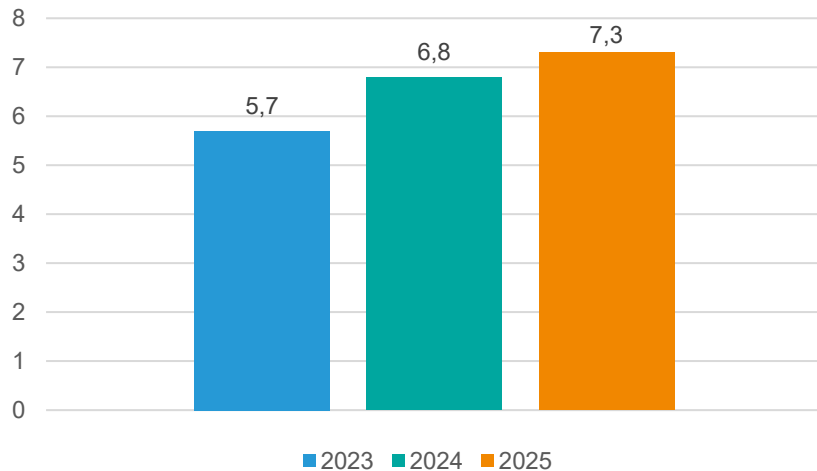
- Väestön yhdenvertaisuuden edistämiseksi laaja-alaista erityisosaamista tai merkittäviä investointeja edellyttävien palvelujen ja tehtävien järjestämisessä korostetaan enemmän yhteistyöaluetasosta ja kansallisen tason yhteistyötä.
- Investointien ohjausta ja lainanottovaltuusmenettelyä kehitetään. Vaikutuksiltaan laajakantoisissa ja taloudellisesti merkittävissä investoinneissa ja investointeja vastaavissa sopimuksissa on esitettävä numeerinen **kustannusvaikuttavuusanalyysi**. Investointien suhteen on otettava huomioon julkisen sektorin nykyinen kiinteistömassa. Investointien suhteen kannustetaan myös yhteisiin ratkaisuihin kuntien kanssa.
- Vahvistetaan yhteistyöalueiden vastuuta koordinoida kustannustehokkuuden parantamista ja yhteisen investointisuunnittelun tekemistä.

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025-2028, 25.4.2024, pöytäkirjamerkintä

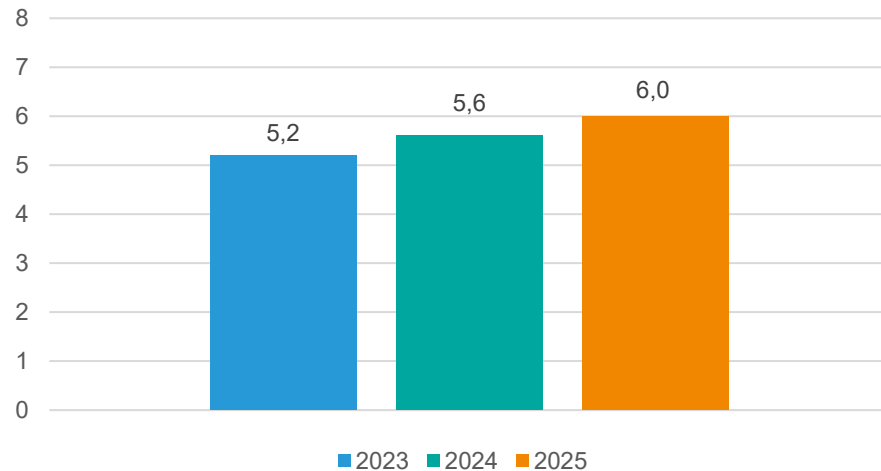
- Investointisuunnitelmien hyväksymismenettelyä **kiristetään**, jotta julkisen talouden vakauttamistavoitteet eivät vaarannu. Hallituksen tavoitteena on hillitä hyvinvointialueiden investointeja, kuten rakennus- ja käyttöomaisuusinvestointeja.
- Tavoitteena on hillitä hyvinvointialueiden velkaantumista sekä investointeihin liittyviä kustannuksia (vuokrat, korkomenot ja poistot). Varmistetaan, että välttämättömät investoinnit voidaan toteuttaa. Tarve tiukempaan ohjaukseen korostuu niillä alueilla, joilla arviointimenettelyn kriteerit ovat täyttymässä tai täyttyneet.

Lainakannan kehitys, hyvinvointialueet ja HUS

Lainakanta, mrd €

Pitkäaikainen laina, mrd €

**Linjaukset kestävän
hyvinvointiyhteiskunnan
ministeriryhmässä
4.9.2025**

**VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET**

Taloudellisesti merkittävät investoinnit, sote

- Sosiaali- ja terveystalouden osalta arvioitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon investointisuunnitelman osasuunnitelmaa taloudellisesti merkittäviksi investoinniksi katsotaan lähtökohtaisesti
 - rakentamisen osalta **10 miljoonaa euroa**
 - kaluston ja laitteiden osalta **1 miljoonaa euroa** (hankinnan yksikköhinta, eli ei arvioitaisi useita samoja yksittäisiä laitteita tai kalustoa samassa hankintaprosessissa koskevia hankintoja, esim. sairaalasänkyjen tai ambulanssien uusimista isompana yhteishankintana).
 - ICT-hankkeiden osalta merkittäväksi investoinniksi katsotaan **5 miljoonaa euroa**, joka vastaa tiedonhallintalain lausuntomenettelyn (906/2019 9 §) ehtoja.
- Huolimatta edellä kuvatuista absoluuttisista eurorajoista, investointi voi olla laajakantoinen tai strategisesti merkittävä ja johtaa osasuunnitelman hylkäykseen, vaikka hanke olisi euromäärältään alempi.

Taloudellisesti merkittävien ja vaikutuksiltaan laajakantoisten investointien määritelmä, pela

- **Pelastustoimen rakennushankkeet katsottaisiin** vaikutuksiltaan laajakantoisiksi ja/tai taloudellisesti merkittäviksi investoinneiksi* pois lukien pienet lisärakennushankkeet, kuten varasto- tai huoltorakennukset (joiden osalta raja 1 miljoonaa euroa).
- Pelastustoimen kalusto- ja ICT-investointien sekä muiden investointien raja on **1 miljoonaa euroa**.
- Sisäministeriö **voi erikseen arvioida** investoinnin* olevan vaikutuksiltaan laajakantoinen, vaikka edellä kuvatut kriteerit eivät täytyisi. Vaikutuksiltaan laajakantoisena investointina* pidetään aina mm. seuraavia:
 - Tilanne- ja johtokeskus
 - Alueellisen johtamisen järjestelmät (tietojärjestelmät, valvomotyyppiset tilat yms.)

*sis. investoinnit ja investointia vastaavat sopimukset

Kustannusvaikuttavuusanalyysin ohjeistus

- Ohjeistuksen tavoitteena on tukea investointien arviointia ja analyysien toteuttamista sekä edistää yhdenmukaisia ja vertailtavia käytäntöjä.
- Kustannusvaikuttavuusanalyysin lähtökohdaksi ei oteta vain yhtä tiettyä ratkaisua/investointia, vaan tarkoituksena on analysoida tarvetta ja löytää johdonmukaisesti siihen suotuisin ratkaisu eri vaihtoehtojen joukossa. Siten analyysi hyödyttää sekä investoinnin esittäjää että päätöksentekoa ja myös päätösten tarkastelua.
- Ohjeistus valmisteltu teorian, alueiden investointien nykykäytäntöjen ja ohjauksen periaatteiden pohjalta
 - *Millaista kustannusvaikuttavuusanalyysia alueiden tulisi toimittaa ohjauksen tarpeisiin?*
 - *Miten alueiden kannattaisi arvioida sisäisiä investointiesityksiään ja mistä näkökulmista?*
- **Huom! Ohjeistusta voi soveltaa** - Mallipohja esittää yhteisen rakenteen analyysin dokumentaatiolle, listaten myös kussakin osiossa vähintään tarkasteltavat näkökulmat – tekninen toteutus ja tarkempi muoto on vapaa.

Ohjeistuksen lähtökohtana KVA-malli

1. Tavoite	<i>Analyysin tavoitteen selittäminen, ratkaistavan ongelman määrittely</i>
2. Vaihtoehdot	<i>Vaihtoehtoisten hankkeiden määrittäminen</i>
3. Rajaus	<i>Tarkastelun kohderyhmän rajaaminen (kenen kustannuksia ja hyötyjä analysoidaan)</i>
4. Sisältö ja kriteerit	<i>Kustannusten ja hyötyjen listaaminen, luokittelu ja mittarien valinta</i>
5. Numeerinen arviointi	<i>Määrällisten kustannusten ja hyötyjen arviointi projektin elinkaaren yli</i>
6. Rahallinen arvostus	<i>Rahallisen arvon asettaminen arvioiduille määritille</i>
7. Nykyarvo	<i>Kustannusten ja hyötyjen diskonttaaminen nykyarvoon</i>
8. Vertailu	<i>Vaihtoehtoisten hankkeiden nettonykyarvon laskeminen ja analyysin tulosten rinnastaminen</i>
9. Epävarmuudet	<i>Herkkyyssanalyysit arvioinnin epävarmuuksista sekä ratkaisujen riskien arviointi</i>
10. Johtopäätös	<i>Suosituksen tekeminen ja dokumentointi</i>

Kustannusvaikuttavuusanalyysien toimitus

- Hyvinvointialueilta edellytetään kustannusvaikuttavuusanalyysia taloudellisesti merkittävistä ja vaikutuksiltaan laajakantoisista investoinneista.
- Toimitus suoraan STM:lle, SM:lle ja VM:lle osana investointisuunnitelmaa.
- **Huom. siirtymäaika. Vuosien 2027-2030 investointisuunnitelmien osalta kustannusvaikuttavuusanalyysijä edellytetään toimitettavaksi 30.4.2026 mennessä.**

Lainsäädännön muutokset

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sote-järjestämislaki 26 §: Investointisuunnitelman hyväksymismenettely, uusi kriteeri

- Jos sosiaali- ja terveysministeriö ei hylkää hyvinvointialueen investointisuunnitelmaa koskevaa esitystä 1 momentin perusteella, se tekee päätöksen esitykseen sisältyvän sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman hyväksymisestä. Sosiaali- ja terveysministeriö voi jättää sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman hyväksymättä, jos:
 - 1) siinä ei ole osoitettu rahoitusta kaikille siihen sisältyville investoinneille ja investointia vastaaville sopimuksille;
 - 2) se on ristiriidassa 36 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen kanssa;
 - 3) on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaammin hyvinvointialueiden välisenä yhteistyönä; tai
 - 4) on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus taikka tällainen luovutus ei edistäisi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavaa järjestämistä;
 - 5) on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus taikka tällainen luovutus on ristiriidassa hyvinvointialueesta annetun lain 12 a §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointialuelaki 16 §: Investointisuunnitelman toimitusaikataulun muutos

- Tällä hetkellä investointisuunnitelmat on toimitettava VM:lle, STM:lle ja SM:lle kalenterivuoden loppuun mennessä, vuosi etukäteen.
- Jatkossa toimitus edeltävän vuoden huhtikuun loppuun mennessä.
- Voimaan vuosien 2028-2031 investointisuunnitelmista lähtien. Ne olisi toimitettava ministeriöille 30.4.2027 mennessä.

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (kohdennettu alijäämän kattamista koskevan määrääjän jatkaminen)

VN/20605/2025, vastausaika päättyy: **31.10.2025.**

Vuoden 2027 investointi- suunnitelman raportointi

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Investointisuunnitelman 2027-2030 palautus

- Tekstiosa (31.12.2025) + kust. vaikut. analyysit (30.4.2026) → ministeriöiden (VM, STM, SM) kirjaamot
 - Investointien perustelut ym.
- Koneluettava taulukko-osa (HHIS) → Valtiokonttorin tietopalveluun (31.12.2025)
 - Rivitason tiedot salattuun rajapintaan ministeriöiden käyttöön
 - Osasuunnitelma / investointiluokka-tasoinen yhteenveto tutkihallinto.fi-palveluun

HHIS-raportointi

- Raportoidaan **suunnitelmakaudella aloitettavat** ja **yksikköhinnan ylittävät** investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset omilla riveillään.
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelma, kaikki: 500 000 euroa
 - Pelastustoimen osasuunnitelma, kaikki: 200 000 euroa
- Sote ja pela osasuunnitelmat samassa taulukossa, mutta osasuunnitelma-muuttujalla eriteltynä.
- Yksikköhinnan alittavat investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset omilla riveillään osasuunnitelmittain ja luokittain.
- Täyttöohje sekä investointioppaan liitteenä sekä AURA-käsikirjassa (kohta 7.1).
- Esitetyt Excel-pohjat saatavilla vm.fi/investoinnit suomeksi ja ruotsiksi.
- Raportoinnin lakisääteinen takaraja 31.12.2025.

HHIS-huomioita Excel pohjasta

- Täytä tietoja vain oransseihin soluihin.
- Muista täyttää rivin yksilöivä tunnus → jokaiselle riville oma tunnus, jonka muodon voi muuten itse valita (voi olla vain juokseva numerointi).
- Käytä sarakkeissa C0030-C0050 valmiin pohjan sekä ohjeen mukaisia luokitteluita.
- Raportointi kuntadata-raportointikanavaan.
- Suositeltavaa luoda kaksi eri tiedostoa; toinen muokkausta ja toinen palautusta varten → lopuksi kopioi tiedot muokkausversiosta palautusversioon
 - Tarvittaessa poista suojaus muokkausversiosta, jos esim. tarvitsee levittää sarakkeita, mutta älä muokkaa pohjaa muutoin.
 - Pidä palautusversio ”alkuperäisenä” yhteentoimivuuden turvaamiseksi

HUOM! Päivitys ohjeistukseen

Investointeja vastaavien sopimuksien osalta investointioppaassa (s. 5) sanotaan:

*Vuokrahankkeet esitetään sen **vuoden investointisuunnitelmassa, kun niistä tehdään sitoumus. Investointisuunnitelmasta tulee käydä kunkin investointia vastaavan sopimuksen **osalta myös vuokranmaksun alkamisvuosi**, koska alkamisvuosi vaikuttaa lainanottovaltuuden laskentaan, vapauttaen aiempiin investointisuunnitelmiin sidottua lainanottovaltuutta (sopimuksittain).***

Sarakkeessa C0110 Investoinnin tai investointia vastaavan sopimuksen aloitusvuosi raportoidaan sitoumusvuosi

Päivityksenä ohjeistukseen:

- Vuokranmaksun alkamisajankohta ilmaistaan sarakkeissa C0120-C0150 Investointien nettomeno suunnitelmavuosi X (+1, 2, 3 vuotta)
- Merkataan ko. vuodelle sopimuksen kokonaisarvo

Päivitetty ohje saatavilla 13.10.

Investointisuunnitelman tekstiosa

- Toimitus suoraan VM:lle, STM:lle ja SM:lle (31.12.2025 mennessä)
- Tekstiosa koostuu sanallisesta kuvauksesta sekä investointikohtaisista (rivikohtaisista) tiedoista.
- Tekstiosassa on sanallisesti:
 - Kuvattava investointisuunnitelman rahoitus sen ensimmäisenä vuonna käynnistyvien tai sitouduttavien investointien ja investointia vastaavien sopimusten osalta.
 - Arvioitava investointisuunnitelman sisältämien toimien vaikutuksia palvelujen yhdenvertaisuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen.
 - Rannikkoalueen hyvinvointialueilta edellytetään lisäksi merellisten öljyntorjuntakalustoinvestointien tarkempaa erittelyä.
- Rivikohtaisesti tarvitaan seuraavat tiedot:
 - Investoinnin/investointia vastaavan sopimuksen nimi
 - Rivin yksilöivä tunnus (yhtenevä taulukko-osan kanssa)
 - Käyttäjäyksikkö (alueen oman organisaatorakenteen mukaisesti)
 - Arvio investoinnin tai investointia vastaavan sopimuksen kokonaiskustannuksesta
 - Korvausinvestointi (kyllä/ei)
 - Sisällön lyhyt sanallinen kuvaus (enintään 160 merkkiä): mihin tarpeeseen investoinnilla/investointia vastaavalla sopimuksella vastataan, mille asiakaskunnalle

Kiitos!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET